

Nefndasvið Alþingis
nefnadasvid@althingi.is

Kópavogi, 29. apríl 2021.

Efni: Tvö frumvörp til laga um breytingu á lögum um ávana- og fikniefni, nr. 65/1974, varðandi afglæpavæðingu neysluskammta og iðnaðarhamp, 714. og 644. mál. Stjórnarfrumvörp.

Heilbrigðisráðherra hefur mælt fyrir tveimur frumvörpum sem bæði leggja til breytingar á lögum um ávana- og finiefni, nr. 65/1974. Annars vegar ræðir um frumvarp þar sem gert er ráð fyrir afglæpvæðingu neysluskammta, 714. mál, þskj. 1193, sem mælt var fyrir 7. apríl sl. Hins vegar ræðir um frumvarp um innflutning á fræjum sem gera ræktun iðnaðarhamps mögulega, 644. mál, þskj. 1107, sem mælt var fyrir 24. mars sl.

Af óskýrðum ástæðum hefur hvorugt frumvarpið verið formlega sent Læknafélagi Íslands (LÍ) til umsagnar, eins og tíðkast hefur varðandi mál af þessu tagi. Bæði málin fjalla þó um mikilvæg heilbrigðismál. Umsagnarfrestur beggja frumvarpanna er til 29. apríl nk.

Hér á eftir fer umsögn LÍ um bæði frumvörpin.

Frumvarp til laga um breytingu á lögum um ávana- og fikniefni, nr. 65/1974 (afglæpavæðing neysluskammta). Í frumvarpinu felst, eins og það er kallað í athugasemdum, að *afglæpavæða neysluskammta til eigin nota*. LÍ leggst eindregið gegn því að þetta frumvarp verði samþykkt og vísar til eftirfarandi rökstuðnings í því sambandi:

1. Í frumvarpinu felst að neysla ólöglegra fikniefna verður ekki refsiverð. Neysla ekki síst ungs fólks á ólöglegum fikniefnum er alvarlegur vandi sem hefur alvarlegar afleiðingar, bæði fyrir fíklana sjálfa en ekki síður fjölskyldur þeirra. Sem betur fer tekst sumum að vinna sig útúr fíkn sem þeir hafa ánetjast en því miður eru þeir allt of margir sem tekst það ekki. Á hverju ári deyja ungmenni vegna fíknar. LÍ leggur áherslu á að efla og auka meðferðarúrræði fyrir þá sem berjast við fíkn og verja auknu fjármagni til slíkra verkefna.
2. Hvergi er í frumvarpinu gert ráð fyrir neinum hliðaraðgerðum sambærilegum þeim sem gripið hefur verið til í öðrum löndum sem farið hafa þá leið að lögleiða neyslu fikniefna eða gera hana ekki refsiverða. LÍ telur að svo afdrifaríkt skref sem þetta þurfi að stíga samhliða umfangsmiklum aðgerðum þar sem boðið er upp á meðferðarúrræði fyrir fikniefnaneytendur, ráðgjöf og stuðning.
3. Frumvarpið gerir ekki tilraun til að skilgreina hvað sé neysluskammtur. Það á heilbrigðisráðherra að ákveða í reglugerð. Hætt er við fyrirhugaðar lagabreytingar dragi mátt úr þeim tólum sem lögreglan hefur í baráttunni gegn ólöglegri sölu fikniefna. Ekki liggur fyrir hve margir dvelja eða hafa dvalið í fangelsi eða hlotið dóma vegna vörslu neysluskammta eingöngu án annarra tengdra afbrota. Þá liggur ekki fyrir hvernig stjórnvöld

ætli að bregðast við aukinni fíkniefnaneyslu ungmenna og fylgikvilla þess svo sem kvíða, þunglyndi og geðrofs.

4. Þegar frumvarpið var í drögum í samráðsgátt stjórnvalda bentu fjölmargir aðilar, m.a. bæði embætti landlæknis og lögreglustjórinn á höfuðborgarsvæðinu á framangreinda annmarka á frumvarpinu. Ekkert tillit hefur verið tekið til þessara ábendinga við lokaúrvinnslu þess. Lí telur mikilvægt að hafa samráð við fagaðila og hlutaðeigandi aðila í undirbúningi svo afgerandi lagabreytingar sem hér er fyrirhuguð. Þá telur Lí vert að benda að styrkja þurfi lögregluna í baráttu við sölu og dreifingu efnanna.
5. Allar rannsóknir sýna að heldur hafi dregið úr neyslu íslenskra ungmenna bæði á áfengi og öðrum vímuefnum undanfarin ár. Lí telur að verði farin sú leið sem frumvarpið leggur til muni fíkniefnavandi íslenskra ungmenna aukast frá því sem nú er. Refsingar hafa varnaðaráhrif. Ef neysluskammtar verða lögleiddir þá mun það að öllum líkindum hvetja ungmenni til að prófa þessi ólöglegu efni með ófyrirséðum afleiðingum öðrum en þeim að fíklum mun fjölga, líkt og gerst hefur víða annars staðar þar sem gripið hefur verið til sambærilegrar lögleiðingar ólöglegra fíkniefna.
6. Þá telur Lí afar brýnt að forvarnir og fræðslustarf sé stóraukið. Forvarnir byggjast að mestu á að draga úr aðgengi að ávana- og fíkniefnum og telur Lí að frumvarpið í núverandi mynd gangi gegn þeim markmiðum.

Frumvarp til laga um breytingu á lögum um ávana- og fíkniefni, nr. 65/1974 (iðnaðarhampur). Í frumvarpinu felst, eins og fram kemur í athugasemdum með því að leyfa innflutning á fræjum tegundarinnar Cannabis sativa. Jafnframt felst í því að stjórnsýsla og verkefni í tengslum við iðnaðarhamp færast frá Lyfjastofnun til Matvælastofnunar. Svo virðist að tilgangur frumvarpsins sé að skjóta styrkari lagastoð undir reglugerð nr. 355/2020 sem sett var á síðasta ári og heimilaði innflutning þessara fræja að fullnægðum nánar tilteknum skilyrðum, sem m.a. lúta að því að THC-magn fræjanna væri svo lítið að plönturnar sem af því spryttu gætu ekki nýst fíkniefnaneytendum. Lí sér ekki að brýnt hafi verið að hefja innflutning þessara fræja og mælir ekki sérstaklega með samþykki þessa frumvarps.

Eins og endranær eru fulltrúar Lí tilbúnir til að koma á fund velferðarnefndar til að ræða efni þessara frumvarpa frekar, verði eftir því óskað.

Virðingarfyllst,
f.h. stjórnar Lí,

Reynir Arngrímsson, formaður